

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

17 de Priuilegiis militum circa illorum iudicia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

¶ Si tamen intestatus decedat, pater peculium castrense filii familiae retinet, non tanquam hereditatem, sed tanquam peculium quod si testatus sit, ad heredem, vt hereditas pertinet. l. 2. de castren. pec. in P. l. proponatur, 9. eo. P. l. intelligis, 5. C. eo. tit. S. tamen filius, si heres sit alterius, pater qui ab intestato retinet peculium, illi heres sit vt filio. l. 1. eo. in P. Et in casu, quo in les filius familiae, reculauerit aditionem hereditatis, que ei ex castrensisibus occasio- nibus veniat, datur patri ad eundem licentia, vt ad illud perueniat ple- no iure, cum domino & usufructu, ac si pater fuisset ab initio he- res institutus, cum oneribus. l. si, §. similis, modo, de bon. qua. liberis, lib. 6. tit. 60. Peculium ita vt iure pristino apud patrem remanet, & acquisitiones quoque iacente hereditate a seruo peculiari fa- ctæ. l. filius familiae, 1. 4. eo. tit. P. Tenetur tamen pater, qui castrense peculium intestati filii retinet, res alienum intra modum eius, & annum vtilem iure pretorio soluere. Et si testamento heres scri- batur, perpetuo ciuilitur vt heres continetur. l. pater qui castren- se, 17. §. l. 2. §. l. proponatur, eo. tit. P. l. filius, ad l. Corn. de sis. in P. Sicut & alia priuilegia, que militibus, aliis etiam quam filiis familiae concessa sunt circa testandi priuilegium, de quibus interim videan- dus Azo in summa, tit. de milit. testa. in C. non autem suo loco alibi in testamentis, Deo iuuante, agemus de illis.

De Priuilegiis personis militum concessis, & ve- teranis. CAP. 16.

- 1 Priuilegia personalia militum.
- 2 Ignorantia iuris excusat militem.
- 3 Militum iniuria agere videlicet.
- 4 Militia paterna filius data.
- 5 Veteranorum militum priuilegia, & immunitates.
- 6 Veteranis ex quibus causis amittunt priuilegia.
- 7 In iuriarum causis per procuratorem ab illis scribis tractatur.
- 8 Pactum de futura successione inter nobiles validum.
- 9 Militarium priuilegiorum ratio.

¶ Priuilegia personis militum quoque concessa sunt, quorum aliqua accipere, nempe, vt iuris ignorantia, vel error in exceptio- ne, suo loco proponenda, & omnia a milite ante sententiam, res- titutionem habeat in integrum. l. de iur. & fact. ignor. lib. 1. C. tit. 21. In aliis etiam a iure inductis solemnitatibus, militiae munus releuat: cum magis milites arma, quam iura scire expediat. l. in C. de iur. delib. lib. 6. ¶ Aliud tamen militiae priuilegium apud Iuena- lem. Satyr. 16.

Commoda, inquit, tractemus, primum communia, quorum
Haud minimum illud erit, ne te pulsare rogatus
Audeat, excusos pratori ostendere dentes,
Et nigram in facie tumidis humoribus offam, &c.

¶ Filius principiariorum paternam sequuntur conditionem: & filii qui ex officialibus nati sunt, in parentum militiae vocantur. l. 1. §. 2. de filijs official. militarium, qui in bello moriantur, lib. 1. C. tit. 48. ¶ Veteranis tamen immunitates concessæ onerum & munerum in vniuersis locis ciuilibus, & operum publicorum, collationum, & vectigalium, que in nudanis præbentur, l. 1. de veteran. lib. 1. 2. C. tit. 47. 2. de priuileg. veteran. lib. 49. P. tit. 18. vt nec volentibus per- mittatur, nec in iuri militare cogantur. l. in C. eo. C. de veteran. nul- lis iniuriis incongruis pulsentur, l. prouidentiam, 2. eo. C. de vetera. sepententur a ceteris in pœnis, vt non dentur ad bestias, nec fustib. cadantur. l. 1. §. 3. de priuileg. veteran. lib. 49. P. tit. 18. Veteranis & liberis eorum, idem habetur honor qui & decurionibus. l. 3. de priuileg. veteran. A nauium fabrica exculantur, non constituuntur exactores tributorum, l. in eo. tit. si tamen veterani fide passii sunt in ordinem decurionum legi, ex consensu illorum tacito, muneribus fungi cogantur. d. l. in de priuileg. decur. l. voluntarie, C. de excus. tit. l. 2. C. de iis qui sponte muneribus subeunt, l. pen. si de vacat. munerum, in P. Quod si allecti in ordinem non sunt, sed sponte aliquod munus suscipiant ciuitatis, ex eo ad alia cogi subeunda non debent. l. 2. de priuileg. veteran. in P. l. 3. C. de iis qui sponte muneribus subeunt. S. b. eunt autem veterani vectigalibus, & patrimonij onera solentur, d. l. 2. §. si de priuileg. veteran. P. l. 2. §. 3. de muneribus patri. C. veluti viae ster- nenda, & angariationis nauum. l. via, 4. de priuileg. veteran. in P. ¶ Amittunt tamen priuilegia veterani, si latrocinij sese dediderunt. l. 1. de veteran. lib. 1. 2. C. ¶ Fautetur tamen nobilitati maxime, quando il- lustres viri inde sunt, & quando militant vt neque iudicio, in causis iniuriarum, cogantur ad esse, sed possunt per procuratorem litæ exercere. l. si de iur. lib. 9. C. tit. 36. l. quicunq. iuncta authent. seg. de 7 honor. C. l. quoties, de dignit. lib. 12. C. ¶ Possunt tamen pacta heredita- tem suam donare inter viuos, licet in paganis imperetur pacta

de ea. l. licet, C. de pact. vide de hoc Nicol. Boer. decif. 204. nu. 4. §. 5. ¶ Et certe, dum res & status militaris ad verum reducitur, vix a- lia personæ mihi videntur priuilegiis, aut maiori commiseratio- ne dignæ, siue boni sint, siue mali milites ob eorum usum: imo & peiores & truculentiores huic muneri meliores, & est in vni- uersis, inquit Philemon comicus, vt habetur in sententiis comicor. ¶ Quæque de re legia, vt in vniuersis rebus, id est,

o miles non homo, qui paciferis

Quemadmodum victima, vt cum tempus fuerit immoleris.

Et incitandi priuilegiis sunt mortem oppetere, quam omnes na- tura refugunt, Et ita vita & morte sceleratorum priuilegiata bo- norum hominum, salus & bona cum modico detrimento conseruantur. Sicut & boni & strenui pariter milites, qui pro repu- blicæ salute occupati, merito priuilegiis honorantur, vt bene me- ritum, ad bene mere dum eisdem allecti.

De Priuilegiis militum circa illorum iudicia.

CAP. 17.

- 1 Milites coram suis ducebus conueniendi.
- 2 Magisteria dignitatis in iudicio eod.
- 3 Iurisdictio magistræ in milites quatenus extendatur.

¶ Statuit Justinianus milites conueniri, tam in causis ciuilibus, quam criminalibus coram ducebus suis, in l. in cum suis §. de ro- mil. lib. 12. C. tit. 36. duces & milites coram magistræ potestate sic etiam ducebus iurisdictio concessa est, vt non immutatur magi- stræ administrationis eius prouincia, vbi duces sunt, potestas, d. l. si de re milit. l. magistræ, 6. de iurisd. omn. iudic. C. lib. 3. tit. 13. l. 2. vbi quis de curiali vel cohortalis alia ve conditione conuenia. lib. 3. C. tit. 25. videlicet inter milites viros, & reum militarem aut ciuiliam questionum. d. l. magistræ, Cum miles, nisi a suo iudice coerceri non possit.

Legibus antiquis castrorum, & more Camilli

Seruato, miles ne vllum litiget extra.

Et procul a signis, Iustissima centurionum.

Cognitio est regitur de milite, &c. Iuuenal. in Satyr. 16.

Sic officium regentis exercitum, in obseruanda, sicut in regenda militari disciplina versatur, inque delictis secundum suæ auctorita- tis modum castigandis. l. officium, 12. in prin. §. si de re milit. in P.

¶ Quo tamen sit iurisdictio magistræ, vel militaris, tum maxime in milites solummodo locum habeat, quando de crimine militari questio est contra militem. In alio autem communi crimine, placuit distinctionem adhiberi, vt si illud atroc sit, iudex eius loci, i quo miles deliquit, habeat cognitionem & coercionem: si autem leue, vel mediocriter, habeat tantum notionem, remittat autem coercionem ad magistrum militum. gl. in d. l. magistræ, per l. si in fine, de accusat. in P. §. l. in prin. de re milit. lib. 12. C. argumens §. pen. ut clericus apud proprios episcop. in authent. text. in l. 1. 2. §. 4. de offic. magistræ milit. lib. 1. C. tit. 32. Sauserunt quoque Theodosius & Valentinianus CC. milites armatæ militiae, cum in militia sunt, vel in commatu legitimo, posse vti pro ciuilibus negotiis fieri præ- scriptione, non autem inermis militiae milites, si conueniatur pro publicis functionibus, vel priuatis negotiationibus. l. vniuersa, in quibus militum fori præscript. vti non poss. lib. 3. C. tit. 25. l. 3. de offic. ma- gistræ milit. C. que militibus armatis interdixit sunt. l. si, C. loca, §. tit. negotiatione milit. lib. 1. 2. C. Ex constitutione regis Galliarum Caro- li V. vetitum est, ne pœdente tempore hostilis belli tunc vrgen- tis, quisquam nobilis aut ignobilis, alteri vel mutuo sibi bellum mouerent, clam aut aperto Marte: atque decretum in huiusmodi, inquietos iudices locorum, puta fenestarchos vel iudices, sus diceret posse, & armata manu compescere. constit. Carol. P. art. 9. in primis. Franciscus I. huius nominis rex Gall. statuit quoque, vt si- pendij suis contenti viuant milites: etiam equites, ademptaque ven- centiam ne in oppida frumentandi causa exirent, ne quicquam ab his caperent, neve victum inde extorquerent gratis, & si com- perti fuerint ita prædas vel concutiones agere, notionem & coer- citionem primum concedit lacunculæ, marecharchorum, & demum illis vindictam distulantibus, iudicibus locorum ordi- nariis. al. o. donnance du Roy Francois premier. sur le fait de la guerre. art. 5. Theodosius & Valentinianus, apparitoris magistræ potestatis causam de statu, de curia vel officio cohortalis, vel de tribus vel functionibus ab eo debitis, in prouincia motam coram rectori prouincie, per prouocationem suspensam, termi- nari debere a præfecto pretorio simul & magistro mi- litum, statuerunt. l. eo. casu. 33. de ap- pellat. lib. 7. C. tit. 62.

De Magisteria militari dignitate.

CAP. 18.

- 1 Magister quis dicitur.
- 2 Magister populi dicitur.
- 3 Magister equitum quis. eod.
- 4 Praefectus praetorio quis.
- 5 Magister peditum.
- 6 Magistri militum prouinciales.
- 7 Praefectus Galliarum.
- 8 Praefectus Galliarum, & eorum potestas, eod. & num. 6.
- 9 Praefectus Praetoriorum potestas, eod.
- 10 Praefectores de quibus non cognoscant.
- 11 Pendere in parte, latrunculatorem, aut iudicem quando quis possit.

9 Iudicia potissimum capitalia praecipienda non sunt.

10 Latrunculatores summarie & de plano iudicant.

11 Jurisdictionis Praefecti & tribunorum militum in Gallia leges.

Quia in superiori capite meminimus de potestate magisterie administrationis, visum est non alienum a methodo, de ea pauca annotasse. Magister dicitur, cui alicuius rei praecipua cura demandatur. *L. cui praecipua de verbor. signif.* Proinde latissima eius, ut rerum est appellatio. Quare eam restringimus tunc ad res & personas militares, quibus summa militiae cura demandata est. *¶ Cicero* magistram populi dictatorem vocauit. *Cic. 5. de finibus.* Et hic erat militum omnium per consequens magister. Verum tamen dictatori magister equitum additus est, qui, ut ait *Polybius*, apud Romanos magistratus erat officio dictatoris subiectus, qui tenebat in exercitu eius locum, si quando illum abesse necessitas rei publicae cogeret. *Polyb. lib. 3. histor.* Quales tribuni ceterum apud praefatos Romanorum reges, de quibus *Dionys. Halic. lib. 1. antiq. Rom.* tales fere apud dictatores expulsis, regibus, magistris equitum, & ut dictatori summu in populum fuit, ita in omnes milites & accensos, magistro equitum. *l. 2. §. populo deinde nullo de orig. iur. P. Fenestella lib. de magistratib. c. 9. ex l. 2. de cad. i. L. iiii. Enrop. l. 1. c. Encl. de temporibus Dionys. Halic. in 5.*

¶ Deinde in constituto imperio ad vicem magistri equitum, praefectos praetorio institutos esse, a quibusdam scripturibus traditum est. Nam cum apud veteres, dictatores ad tempus summa potestas crederetur & magistras equitum sibi adlegerent, qui associati principali curae, militiae gratia, secundam post eos potestatem gererent, regimentis reipublicae ad Imperatores perpetuo translatis, a similitudinem magistrorum equitum, praefecti praetorio a principibus adlecti sunt, data eis pleniori licentia ad disciplinae publicae emendationem. *haec omnia ad verbum scribit A. uelius Iuriso. in l. 1. de offi. praefect. praetor. lib. 3. P. tit. 1. & Pomp. in l. 2. §. populo deinde, & §. hunc magistratum, & §. ius dictatorib. & §. quod ad magistratum, de orig. iur. lib. 1. P. tit. 2.* **¶** Inclinate in subinde

4 Imperio & magister peditum factus, quem, inquit *Wolfgangus Ladius, lib. 4. de rep. Rom. c. 9.* hodie vocamus, *supremum regementorum.* Et cum olim, qui in officio praefecti praetorio erat, & magister esset equitum & militum: tandem mutata forma, separata officia sunt. **¶** Atque in crescente imperio, per prouincias magistri militum creati: ut in partibus orientis Constantinopoli, magistri equitum & peditum praefecti duo: & alii tres, equitum & peditum per Orientem: equitum & peditum per Thracias: equitum & peditum per Illyricum. *in lib. Not. vniuersi, Imperii haec & quae sequuntur.* Sub dispositione seu cura vniuersi magistri militum praesentis, erant vexillationes palatinae quinque, vexillationes comitatenses septem: legiones palatinae sex: auxilia palatina 18. Sub alterius viri illustri magistri militum praesentis dispositione, alterius ordinis vexillationes Comitatenses sex, legiones palatinae sex, vexillationes palatinae, sex: auxilia palatina 17. quatuor nomina & distinctiones notat *liber*, qui *Notitia vniuersi*; Imperii dicitur. Porro sub dispositione magistri militum per Orientem comitatenses vexillationes, septem: legiones comitatenses nouae: pseudocomitatenses, decem. Officiumque magisteriae potestatis per Orientem, cardinale habitum: & per Orientem, 25. magistri militum. Sub dispositione illustri viri magistri militum per Thracias, vexillationes palatinae tres: comitatenses quatuor: & legiones plures comitatenses: & per Thracias magistri militum 15. Sub dispositione viri illustri magistri militum per Illyricum, vexillationes comitatenses duae, legio palatina vna: auxilia palatina sex: legiones comitatenses, octo: & pseudocomitatenses nouem. Et alii magistri militum per

Illyricum. Addit & creauit cum orientalibus magistris alium magistrum Iustinianus per Armeniam, sublato comite, cui commisit Armeniam primam & secundam, & Arzetenam, Atheznam, Balabethenam, & Zophenam, & Pontum Polemoniacum. *l. fin. de offic. magistr. milit. lib. 1. C. tit. 32.* In Imperio Occidentali erat magister peditum in praesenti, magister equitum in praesenti magister equitum per Gallias, ultra virum illustrem praefectum praetorio Italiae diceceles. Sub dispositione viri illustri magistri peditum praesentis, erant comites certi militum, ut Italiae, Africae, Tingitaniae, tractus Argentoratensis, Britanniarum, littonis Saxonici per Britannias. Duces limitum decem, Mauritaniae, Caesariensis, Tripolitani, Pannoniae secunda, &c. Legiones palatinae 12. ut Iouiniani, Herculaniani seniores, &c. Auxilia palatina 63. ut cornuti seniores, braccati, &c. Legiones comitatenses 32. pseudocomitatenses 18. quae numerantur in *Notitia vniuersi* Imperii. Sub dispositione viri illustri & magistri equitum praesentis, vexillationes palatinae nouem: vexillationes comitatenses plures in praedicto libro relatae, ubi & de illis, quae cum viri illustri comite & magistro equitum Galliarum erant.

¶ In in regno nostro Galliarum, magister equitum Praefectus est dicitur aliquando, seu comes stabuli sacri, cuius & meminerunt *Historia Romana, in l. 1. de comitibus. & tribus, schola. lib. 12. C. tit. 11.* antiquis *Metor*, de quo nos fere alibi, diximus in *fundis, c. 1. quo de comitibus tractamus*. Sunt & tribuni militum quatuor, ad quos post magistrum militum rei militaris summa referuntur, vocantur *marescharchos*, vel *mareschaulx*, quibus ea potestas in milites que magistris equitum. Eorumque partes sunt castris locum eligere, vnde a nonnullis magistri castrorum dicti sunt, milites in officio continere, in quos vix & necis potestatem habent, quod munus latrunculatores demandant, qui ideo dicti sunt, *Prenoz, des mareschaulx*, qui prope modum similes illis, quos *Irenarchos* iura dicunt, *l. vni. de Irenarch. lib. 10. C. tit. 75. L. diuus. de custod. reo. in P. l. §. Irenarchos. de munerib. & honor. in P.* emendandae disciplinae publicae & moribus praefecti. **¶** Quibusque absque prouocatione ex regio edicto licet emanatos, apollidas, accos, per lasciuiam quid agentes, mulierum stupratores, poena capitali afflicere, existat *constitutio regia Francif. primi, tit. de iurisditione des prenoz, des mareschaulx & leus lieutenantis*, demum & qui de omni crimine militari cognoscunt. Et proinde isti latrunculatores magistri militum, vel tribunorum sunt perpetuo castrorum & exercituum comites, ut prospiciant quieti inbitorum seu regnicolarum, caueant ne vlla opprimantur a militibus seu a latronibus iniuria, quam subito, & quam citius fieri poterit vlcisci debent. *in constitutionibus Aureliae editis, in comitiis generalibus. artic. 66. 67. 68. vide Baldum de horum iurisditione in §. fin. de probib. seu aliena. per Federic. in vlt. feudor.* Quibus annexi iura eadem ob causas latrunculatores prouinciales, quibus eadem cura demandata est: ea tamen lege, ut fenesthalchos iuridicos, & iudices locorum ordinarios consulant, & cum illis conferant acta, quae in reos sibi subditos fecerint, vel quae inquiserint, ut iudicium ex illorum notione celeriter inferatur. *in d. constitut. Aurelia. art. 69.*

¶ Dicta in fuit omnibus latrunculatoribus tamen lex, ne de delictis & criminibus non militaribus cognoscant eorum, qui tempore, quo delinquant, domicilium alicubi & laeum fouent, sed remittant ad iudices ordinarios cum illorum acribus, *ead. constitut. artic. 70.* nullam enim est illis certum territorium, ut iudicatum in Senatu Parisiensi, anno 1388. **¶** Eodemque in Senatusconsulto placuit, ut si prouocatione ab illis interposita quis eos aduersarios citet, dicunt *prendre en partie*, & bene prouocatum sententia iudicetur, possunt multa, & ad sumtus damnari. *Papus, lib. 4. Rhapsod. arestor. tit. 11. arest. 2. Anfrerius, in stylo parlant, in arestis, aresto 46.* Porro latrunculatores, & alii cuiuscumque gradus indices, tanquam aduersarii in ius vocantur prouocatione, scilicet, *sont pris en partie*, demum ex officio, sine accusatore vel delatore, vel non seruatis iuris solemnitatibus iudicant: quia in eo casu, accusatoris vices agunt. *Barthol. in l. 2. §. si publico, ad leg. Jul. de adult. P. Innocentius, in c. in nostra, de procurat.* Ideo animaduertendum est illis, ne reos aliter iudicent: quam secundum acta & probata, *l. illicitus, §. veritas, de offic. presm. P. & secundum probationes*, quae sunt luce meridiana clariore, *l. si de probat. C. de quibus scriptura iudiciali*, quam vocant *le proces*, consistet. *ea, quoniam contra, de probat. apud Gregor.*

¶ Nec in summario & praecipiti iudicio, adimenda est reis defensio, quae est naturalis: nec inaudium condemnari morte oportet. *l. 2. ad legem Corneliam, de sicariis, lib. 48. P. tit. 8. l. 3. de*